

Socialutskottets betänkande

1984/85:6

om vissa regler för barnbidrag m. m. (prop. 1984/85:39 delvis)

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i betänkandet regeringens förslag om införande av ett särskilt bidrag, motsvarande bidragsförskott, för barn som adopterats av ensamstående. En motion (m), vari yrkats avslag på detta propositionsförslag, avstyrks.

Utskottet tillstyrker vidare regeringens förslag om övergång till månadsvis utbetalning av barnbidrag fr. o. m. januari 1985.

Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om att nuvarande treårsgräns för barnbidrag vid längre tids utlandsvistelse som huvudregel ändras till en ettårsgräns. Undantag skall gälla för barn till den som arbetar i statlig tjänst samt för barn till svenska missionärer och präster. I det senare fallet behålls nuvarande treårsgräns. I fråga om biståndsarbetare för ideell organisation förordar utskottet att belopp motsvarande barnbidraget skall utbetalas via ett uppräknat anslag till enskilda organisationer inom SIDA. Utskottets m- och e-ledamöter reserverar sig för att undantaget från ettårsregeln skall gälla medföljande barn till alla som är anställda av svenska kyrkan, ett svenskt trossamfund eller till sådant samfund knutet organ eller av en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet. Utskottets ordförande (fp) reserverar sig till förmån för en i tiden obegränsad rätt till barnbidrag för här angivna grupper.

Propositionen

I proposition 1984/85:39 om utformningen av det ökade stödet till barnfamiljerna har regeringen (socialdepartementet), såvitt nu är i fråga (yrkandena 2-6 samt 8), föreslagit riksdagen

dels att anta vid propositionen följande förslag till

2. lag om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn.
3. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.
4. lag om ändring i lagen (1964:143) om bidragsförskott.
5. lag om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag.
6. lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag.

dels att utöver vad som har föreslagits i proposition 1983/84:100, bil. 7 under femte huvudtiteln

8. till *Särskilt bidrag till vissa adoptivbarn* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

Lagförslagen fogas som *Bilaga I* till betänkandet.

Yrkandena 1 och 7 i propositionen behandlas i ett senare betänkande.

Motioner

I motion 1984/85:100 av Allan Åkerlind (m) hemställs att riksdagen vid behandlingen av proposition 1984/85:39 avslår propositionen i den del som avser införande av ett stöd motsvarande bidragsförskott till ensamstående adoptivföräldrar.

I motion 1984/85:101 av Rune Gustavsson m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att samma regler gäller för präster, missionärer, assistenter och husmödrar som i utlandet har samma arbetsplats och är utsända av samma organisation eller samfund.

I motion 1984/85:102 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp) hemställs att riksdagen beslutar att barnbidrag skall utgå till missionärer, präster och biståndsarbetare anställda av ideella organisationer vid utlandsvistelse, oavsett längden på denna.

I motion 1984/85:104 av Ann-Cathrine Haglund (m) hemställs att riksdagen vid behandlingen av proposition 1984/85:39, Barnbidrag vid längre utlandsvistelse, beslutar att barn till svenska biståndsarbetare anställda av ideella organisationer skall likställas med barn till präster och missionärer med avseende på bosättningsbegreppet.

Den med anledning av propositionen väckta motionen 1984/85:103 av Nils Carlshamre (m) behandlas i ett senare betänkande.

Utskottet

Stöd till barn som adopterats av ensamstående

Frågan om stöd till barn som adopterats av ensamstående har behandlats ett flertal gånger tidigare av utskottet. Senast i våras avstyrkte utskottet ett antal motioner om införande av ett sådant stöd med hänvisning till det pågående beredningsarbetet av bl. a. ensamförälderkommitténs förslag. Utskottet uttalade samtidigt (i SoU 1983/84:16 s. 6) att man anslöt sig till den grundsyn som kom till uttryck i motionerna, nämligen att alla barn i Sverige borde ha rätt till ett likvärdigt ekonomiskt grundskydd. I kompletteringspropositionen uttalade härefter socialministern sitt stöd för ensamförälderkommitténs förslag om inrättande av ett särskilt bidrag, motsvarande bidragsförskott, till barn som adopterats av en ensamstående och där det alltså inte finns en andra underhållsskyldig förälder. Han anförde bl. a. att utgångspunkten för samhällets stöd är barnets bästa och att orsaken till att en

adoptivförälder är ensamstående enligt hans mening inte borde avgöra om samhällsstöd utgår eller inte. Utskottet, som i avsaknad av ett konkret lagförslag inte ville föregripa kommande riksdagsbehandling, hänvisade beträffande sin principiella inställning i frågan till det tidigare uttalandet. En motion (m) om avslag på propositionsförslaget avstyrktes.

I den nu framlagda propositionen presenterar regeringen erforderliga lagförslag för införande av ett särskilt bidrag till vissa adoptivbarn. Skälen härför är desamma som angavs redan i kompletteringspropositionen. Det nya stödet avses i allt väsentligt motsvara bidragsförskott och i tillämpliga delar följa samma regler som bidragsförskott. Med redan adopterade barn likställs barn som med socialnämndens medgivande kommit hit för att adopteras av en ensamstående. Bidrag skall i vissa fall kunna utgå även efter det att barnet fyllt 18 år under förutsättning bl. a. att barnet ännu inte avslutat sin skolgång och att det bor kvar hos adoptivföräldern (se 3 §). Bidraget upphör dock senast i juni månad det år barnet fyller 20 år. Bidrag efter det att barnet fyllt 18 år söks och uppbärs av adoptivföräldern.

Imotion 1984/85:100 av Allan Åkerlind (m) yrkas avslag på propositionen i här aktuell del. Motionären anför bl. a. att det är fel att stimulera ensamstående att adoptera genom att ge dem ett särskilt bidrag. Barn bör helst växa upp med två föräldrar. Motionären anser vidare att propositionens förslag diskriminerar äktenskapet.

Som utskottet framhöll redan i betänkande SoU 1983/84:16 (s. 6) kan det i och för sig diskuteras om det lämpligaste sättet att ge adoptivbarn till ensamstående ett likvärdigt ekonomiskt grundskydd är att på ett eller annat sätt utsträcka reglerna för bidragsförskott. Det kan sålunda erinras om att det inte endast är barn som adopterats av ensamstående som i dag inte kan få bidragsförskott. Som framhålls i propositionen måste dock utgångspunkten för samhällets stöd vara barnets bästa. Det föreslagna nya stödet till barn som adopterats av ensamstående ger dessa barn ett ekonomiskt grundskydd som de f. n. saknar.

Mot den angivna bakgrunden tillstyrker utskottet propositionens förslag i här aktuell del och avstyrker motionen. Med hänsyn till att den i propositionen likaledes föreslagna lagen om förlängt bidragsförskott för studerande behandlas först i ett senare betänkande måste dock en redaktionell ändring göras i 5 § andra stycket (en hänvisning till den föreslagna men ännu inte antagna lagen utgår).

Utskottet har ingen erinran mot den i propositionen föreslagna medelsanvisningen om 1,5 milj. kr. avseende första halvåret 1985.

Barnbidrag vid längre tids utlandsvistelse

Enligt 1 § lagen om allmänna barnbidrag utgår barnbidrag för barn som är bosatta i riket. Vid tolkningen av begreppet "bosatt i riket" har rättspraxis anknutit till det skatterättsliga bosättningsbegreppet. I normalfallet innebär

detta att när en utlandsvistelse överstiger tre år utgår inga barnbidrag. Utbetalningen av löpande bidrag stoppas emellertid redan när det står klart att barnet har lämnat landet för längre tid än sex månader. Återvänder den bidragsberättigade inom tre år erhålls barnbidrag retroaktivt. Denna praxis omfattar inte barn till anställda i statens tjänst på utländsk ort. För sådana barn betalas barnbidrag ut som om de vore bosatta inom landet.

Vid återflyttning till Sverige anses bosättning här uppkomma så fort en barnfamilj kommit hit med avsikt att stadigvarande stanna här. Rätt till barnbidrag uppkommer då genast. Det kan t. o. m. ske innan barnet ännu hunnit bli kyrkobokfört i Sverige.

Om en utrikes bosatt barnfamilj tillfälligt vistas i Sverige för semester e. d. påverkar det inte bedömningen av bosättningen. Detta gäller även om man tillbringar flera månader årligen i Sverige. I ett rättsfall hade två svenska missionärer efter långvarig verksamhet i utlandet återkommit till Sverige med avsikt att efter ca tio månader återvända till utlandet. Deras medföljande barn ansågs inte bosatt i Sverige under vistelsen här och barnbidrag vägrades (RÅ 1976 ref. 102).

I 1 kap. 3 § lagen om allmän försäkring föreskrivs att en försäkrad som lämnar Sverige skall anses vara bosatt här i riket om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst ett år. Här gäller alltså en ettårsregel. Denna regel tillämpas även vid bedömningen av bosättningsbegreppet enligt lagen om bidragsförskott.

Även inom skattelagstiftningen finns en ettårsregel vid sidan av den treårsregel som enligt vad redan sagts kommit att styra tolkningen av bosättningsbegreppet beträffande barnbidrag vid utlandsvistelse. Ettårsregeln (54 § första stycket h kommunalskattelagen [1928:370]) innebär att den som är bosatt här i riket, men som under vistelse utomlands erhåller lön på grund av anställning där, är fri från skatt i Sverige för inkomst av anställningen, under förutsättning att anställningen och vistelsen i utlandet varat minst ett år eller kan antas komma att vara minst ett år. Regeln gäller inte anställning hos svenska staten, svensk kommun eller ombord på svenskt fartyg eller svenskt, danskt eller norskt luftfartyg.

Skattskyldigheten vid utlandsvistelse kan därutöver vara inskränkt genom bestämmelser i dubbelbeskattningsavtal.

Utskottet behandlade under vårriksdagen motioner som rörde reglerna för utbetalning av barnbidrag vid längre tids vistelse utomlands, varvid utskottet anförde bl. a. att dessa regler i vissa fall kan leda till otillfredsställande resultat och förordade en översyn av reglerna (SoU 1983/84:17).

Riksdagen gav som sin mening regeringen till känna vad utskottet anfört i denna fråga (rskr 211).

Till kompletteringspropositionen anförde socialministern att bosättningsbegreppet i lagen om allmänna barnbidrag fr. o. m. den 1 januari 1985 genom lagändring borde ges den innebörd som gäller enligt lagen om allmän försäkring, dvs. införande av en ettårsregel. Propositionen innehöll dock inte

något lagförslag utan avsikten var att regeringen efter ytterligare beredningsarbete skulle återkomma till riksdagen i frågan under hösten. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen väcktes i denna del motioner, vari bl. a. togs upp frågan om rätten till barnbidrag för missionärer, biståndsarbetare m. fl. Den meningen framfördes att den aviserade ändringen skulle drabba personer som arbetar med frivilliga bistånds- och missionsinsatser i utländerna och att den för många familjer skulle omöjliggöra fortsatt sådant ideellt arbete. Enligt riksdagen borde regeringen vid sina fortsatta överväganden pröva och ta hänsyn till vad som framförts i motionerna (SoU 1983/84:35, rskr 396).

I propositionen föreslås nu en sådan ändring i 1 § lagen om allmänna barnbidrag att man som huvudregel inför en ettårsgräns för bedömningen av bosättningsfrågan. Ett barn som lämnar Sverige för längre tid än ett år skall alltså inte anses bosatt här och inte heller få barnbidrag under den tid barnet är borta. Ettårsregeln motsvarar som tidigare nämnts vad som gäller såväl enligt lagen om allmän försäkring som enligt praxis lagen om bidragsförskott. Den ligger även i linje med den skatteregel som säger att anställningsinkomster som förvärvats vid utlandsanställning som varar längre tid än ett år inte beskattas i Sverige.

I propositionen görs dock vissa undantag. Det gäller främst barn till statligt anställda som utför arbete utomlands för arbetsgivarens räkning. De anses fortfarande bosatta i Sverige och får barnbidrag oavsett längden på utlandsvistelsen. Detta korresponderar med den skattemässiga behandlingen; statligt anställda får betala skatt i Sverige för den inkomsten även om de är borta mer än ett år.

Vidare föreslås i propositionen ett särskilt undantag beträffande medföljande barn till en svensk missionär eller präst som i annat fall är anställd i utlandet. Sådana barn skall enligt propositionen fortfarande anses bosatta här om utlandsvistelsen är avsedd att vara högst tre år, dvs. för denna speciella grupp föreslås den tidigare treårsregeln kvarstå. Det förutsätts dock i propositionen att barnbidrag aldrig skall komma att utbetalas retroaktivt, såsom sker nu i och med att utbetalningarna stoppas redan efter sex månader. I specialmotiveringen (s. 36) anges att om det av försäkringskassans utredning framgår att utlandsvistelsen är avsedd att vara längst tre år skall barnbidraget fortsätta att utgå kontinuerligt under utlandsvistelsen.

När det gäller skälen för det föreslagna undantaget för svenska missionärer och präster anförs i propositionen följande (s. 26).

Riksdagen har – som jag redan angivit – uttalat att regeringen i denna fråga bör pröva och ta hänsyn till det som framförts i motioner om missionärernas och biståndsarbetarnas förhållanden. För egen del anser jag att det finns skäl som talar för att låta även dessa grupper av icke statligt anställda omfattas av den nya ordningen för barnbidrag vid utlandsvistelse. Avsikten är att nå fram till ett enhetligt bosättningsbegrepp i det sociala förmånssystemet. Vidare är barnbidragen en generell förmån vars närmare avgränsning inte bör påverkas

av att en verksamhet kan anses angelägen. Bidrag till biståndsarbete utgår i annan ordning.

Å andra sidan har jag förståelse för att den förändring som den nya ordningen medför kan drabba just dessa ideellt arbetande grupper eller deras organisationer hårt. Därtill kommer att arbetet ofta torde utföras i länder där de inte kommer i åtnjutande av någon motsvarande social förmån. Att missionärerna och även präster anses ha en bibehållen anknytning till Sverige under arbetet utomlands följer av 28 § folkbokföringsförordningen (1967:198), där det framgår en rätt för dem att kvarstå som kyrkobokförda i Sverige. För deras del föreslår jag därför att en treårsregel alltså skall gälla.

I fråga om icke statligt anställda biståndsarbetare och deras organisationer är situationen något annorlunda. Regeln i 28 § folkbokföringsförordningen omfattar inte dessa. Enligt vad jag erfarit betalar SIDA ett s. k. volontärbidrag för biståndsarbetare anställda av ideella organisationer. För att ingen enskild skall behöva drabbas ekonomiskt till följd av det nya bosättningsbegreppet bör det schablonbidrag som utgår beräknas med hänsyn till minskade barnbidragsförmåner. Jag har erfarit att så kommer att ske. För denna grupp är jag inte beredd att föreslå något undantag från det nya bosättningsbegreppet.

I tre motioner yrkas olika ändringar i detta propositionens förslag. Samtliga motioner kan sägas syfta till att utvidga kretsen av personer som skall likställas med svenska missionärer och präster vad gäller rätten till barnbidrag vid utlandsvistelser som överstiger ett år. I *motion 1984/85:101 av Rune Gustavsson m. fl. (c)* tas upp situationen för andra yrkeskategorier än missionärer och präster vilka är anställda hos samma arbetsgivare som dessa, t. ex. assistent och husmor. Motionärerna anser att samma regler bör gälla för personer anställda hos samma arbetsgivare. I *motion 1984/85:104 av Ann-Cathrine Haglund (m)* yrkas att med präster och missionärer skall likställas svenska biståndsarbetare anställda av ideella organisationer. Motionären anför bl. a. att det kan uppstå gränsdragningsproblem om man har olika regler för här aktuella grupper. Människor som arbetar under liknande villkor och förhållanden bör enligt motionären behandlas lika vad gäller bosättningsbegreppet. Liknande synpunkter anför även i *motion 1984/85:102 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp)*, vari också föreslås att samma regler skall gälla för såväl missionärer och präster som biståndsarbetare anställda av ideella organisationer. Dessa motionärer vänder sig emellertid även mot den föreslagna treårsregeln, som anses ge upphov till vissa problem. Motionärerna anför att samhället bör inta en positiv attityd till det biståndsarbete som bedrivs av ideella organisationer. Enligt motionärerna bör det därför finnas en generell rätt till barnbidrag för präster, missionärer och biståndsarbetare i ideella organisationer oavsett hur lång tid utlandsvistelsen varar. I motionen föreslås därför att treårsregeln tas bort helt för här angivna kategorier.

Utskottet delar den åsikten i motionerna att det är önskvärt att likställa olika typer av ideellt biståndsarbete, så att samma förmåner kommer att utgå till alla som är anställda av ett svenskt trossamfund eller av en svensk ideell

organisation som bedriver biståndsverksamhet i utvecklingsländer. Det viktiga är dock att möjligheterna att bedriva ideellt biståndsarbete inte försämrats jämfört med nu. Om detta krav tillgodoses i form av särskilda undantagsregler i lagen om allmänna barnbidrag eller i form av ekonomisk kompensation i annan ordning är mera en praktisk fråga. Utskottet finner för sin del den i propositionen föreslagna linjen vara den enklaste och mest lättillämpade lösningen. När det gäller biståndsarbetare bör barnbidrag således kunna utbetalas genom SIDA och över dess anslag. Det kan ske antingen i form av ett förhöjt generellt bidrag till ifrågavarande organisationer eller genom att SIDA via en särskild fond utbetalar barnbidrag för barn till biståndsarbetare vars utlandsvistelse inte beräknas vara längre än tre år. De medel som SIDA disponerar för bidrag till enskilda organisationer bör uppräknas i motsvarande grad fr. o. m. nästa budgetår. Biståndsarbeters rätt till barnbidrag bör dock gälla redan från årsskiftet 1984-1985 då här aktuella ändringar i lagen om allmänna barnbidrag träder i kraft.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det anförda den i propositionen föreslagna avgränsningen av personkretsen och avstyrker motionerna 1984/85:101 (c), 104 (m) samt 102 (fp) i motsvarande del.

Utskottet avstyrker även förslaget i motion 1984/85:102 (fp) att barnbidrag för här aktuella kategorier skall utgå utan hänsyn till utlandsvistelsens längd. Nuvarande treårsgräns har som ovan nämnts en motsvarighet i skattelagstiftningens bosättningsbegrepp. En utvidgning av rätten till barnbidrag för en viss grupp utöver vad som f. n. gäller anser utskottet inte kunna komma i fråga. Utskottet vill dessutom peka på svårigheterna att bedöma en persons anknytning till Sverige m. m., om man helt uppger kraven på att den som vistas länge utomlands måste återvända hit inom någorlunda överskådlig tid för att kunna anses bosatt här under utlandsvistelsen.

Övriga lagförslag

Övriga här aktuella lagförslag – bl. a. om övergång till månadsutbetalning av barnbidrag – har inte ifrågasatts. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i dessa delar.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *stöd till barn som adopterats av ensamstående* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1984/85:100 antar i propositionen framlagt förslag till lag om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn med den ändringen av 5 § andra stycket att orden "eller förlängt bidragsförskott enligt lagen (1984:000) om förlängt bidragsförskott för studerande" utgår,
2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Särskilt bidrag till vissa adoptivbarn* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för

budgetåret 1984/85 under femte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.,

3. beträffande *barnbidrag vid längre tids utlandsvistelse* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1984/85:101, motion 1984/85:102 och motion 1984/85:104 antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag,
4. att riksdagen antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
5. att riksdagen antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1964:143) om bidragsförskott,
6. att riksdagen antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag.

Stockholm den 4 december 1984

På socialutskottets vägnar
INGEMAR ELIASSON

Närvarande: Ingemar Eliasson (fp), Evert Svensson (s), Göte Jonsson (m), John Johnsson (s), Rune Gustavsson (c), Blenda Littmarck (m), Stig Alftin (s), Ulla Tillander (c), Maria Lagergren (s), Anita Persson (s), Ingvar Eriksson (m), Inga Lantz (vpk), Göran Ericsson (m), Aina Westin (s) och Yvonne Sandberg-Fries (s).

Reservationer

Barnbidrag vid längre tids utlandsvistelse (mom. 3 i hemställan)

1. av Göte Jonsson (m), Rune Gustavsson (c), Blenda Littmarck (m), Ulla Tillander (c), Ingvar Eriksson (m) och Göran Ericsson (m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 6 med "Utskottet delar" och slutar på s. 7 med "i motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan ansluta sig till de synpunkter som anförs i motionerna. Vid sin behandling av samma fråga i våras uttalade utskottet att regeringen borde pröva och ta hänsyn till vad som anförts i de då aktuella motionerna i frågan om rätten till barnbidrag för missionärer, biståndsarbetare m. fl. Ett viktigt skäl för detta ställningstagande var önskemålet om att inte försvåra möjligheterna att bedriva ideellt biståndsarbete i utvecklingsländer. Utskottet har alltså samma uppfattning. Ett undantag för missionärer och präster är ett steg i denna riktning, men otillräckligt med hänsyn till att detta begrepp inte täcker alla anställda hos trossamfund och därtill knutna organ och till att

även andra ideella organisationer än religiösa sådana bedriver biståndsarbete. De av SIDA administrerade volontärbidragen eliminerar inte de ekonomiska skillnader som detta skapar.

Utskottet förordar mot bakgrund av det anförda en något annorlunda lydelse av 1 § tredje stycket lagen om allmänna barnbidrag. Utskottets förslag innebär att en ettårsgräns införs som ny huvudregel i enlighet med propositionens förslag men att undantag såvitt nu är i fråga görs för viss ideellt inriktad verksamhet. Utskottet föreslår att undantaget avgränsas så att det omfattar barn till personer som är anställda av svenska kyrkan, ett svenskt trossamfund eller till ett sådant samfund knutet organ eller av en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet. Utskottet förutsätter att riksförsäkringsverket i samråd med SIDA till ledning för försäkringskassorna upprättar en förteckning över ideella organisationer som har en uppbyggd och fungerande biståndsverksamhet. Utskottet anser alltså att för här nämnda fall barnbidrag liksom nu bör kunna utgå under utlandsvistelser som inte avses vara längre än tre år.

Utskottets förslag tillgodoser motionerna 1984/85:101 (c) och 104 (m) samt motion 102 (fp) i motsvarande del.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

3. beträffande *barnbidrag vid längre tids utlandsvistelse*

att riksdagen med anledning av propositionen samt motion 1984/85:101, motion 1984/85:102 och motion 1984/85:104 antar det i *Bilaga 2* upptagna och såsom *Reservanternas förslag* betecknade förslaget till lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag.

2. av Ingemar Eliasson (fp) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 6 med "Utskottet delar" och slutar på s. 7 med "under utlandsvistelsen" bort ha följande lydelse:

Den treårsregel som gäller f. n. skapar vissa gränsdragningsproblem. Det har förekommit att biståndsarbetare som fått sin hemresa fördröjd och stannat utomlands något längre än tre år inte har fått något barnbidrag alls. Det kan också uppstå problem om t. ex. en missionär åker i väg på ett nytt utlandsuppdrag utan att ha stannat tillräckligt lång tid i Sverige, vilket innebär att barnbidrag inte utgår vid den nya utlandsvistelsen.

Det är angeläget att samhället intar en positiv attityd till det biståndsarbete som bedrivs av ideella organisationer. Det bör därför införas en generell rätt till barnbidrag för präster, missionärer och biståndsarbetare i ideella organisationer oavsett hur lång tid utlandsvistelsen varar. Någon treårsregel bör således inte finnas.

Genom detta förslag uppnås ett enklare och mer lättadministrerat system, som inte skapar gränfall. De ideella organisationernas utlandsarbete

underlättas och det sker ingen överföring av barnbidragskostnader till biståndsmedel. Kostnaderna för den föreslagna reformen torde vara blygsamma, då antalet berörda familjer är relativt litet och utlandsvistelserna ofta är kortare än tre år.

Utskottet förordar sålunda att 1 § tredje stycket lagen om allmänna barnbidrag utformas så att barnbidrag i här aktuella fall utgår oavsett utlandsvistelsens längd.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

3. beträffande *barnbidrag vid längre tids utlandsvistelse*

att riksdagen med anledning av propositionen, motion 1984/85:101 och motion 1984/85:104 och med bifall till motion 1984/85:102 antar det i *Bilaga 3* upptagna och såsom *Reservantens förslag* betecknade förslaget till lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag.

I proposition 1984/85:39 framlagda lagförslag (nr 2-6)**2 Förslag till
Lag om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn**

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I enlighet med vad som föreskrivs i denna lag lämnas särskilt bidrag av allmänna medel till ett barn som är adopterat av endast en person och som är bosatt i Sverige. Lagen tillämpas dock inte om adoptionen har avsett eget eller makes barn eller makes adoptivbarn. Är barnet inte svensk medborgare, tillämpas lagen endast om också adoptivföräldern är bosatt här i landet och antingen denne eller barnet vistas här sedan minst sex månader.

Ett barn som lämnar Sverige skall fortfarande anses bosatt här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst ett år. Medföljande barn till den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning, skall under utsändningstiden anses bosatta i Sverige.

2 § Har någon med socialnämndens medgivande tagit emot ett utländskt barn i sitt hem för vård och fostran i syfte att ensam adoptera det, skall vid tillämpningen av denna lag barnet anses som adoptivbarn till denne.

3 § Bidraget lämnas efter ansökan från och med den månad under vilken bidragsrätten inträtt, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden. Bidraget lämnas till och med den månad, under vilken barnet fyller 18 år eller rätten till bidrag annars upphör.

Går barnet i skolan när det fyller 18 år eller återupptas skolgången innan barnet fyller 19 år, kan bidraget efter särskild ansökan utgå så länge skolgången pågår, dock längst till och med juni månad det år barnet fyller 20 år. Till skolgång räknas studier som ger rätt till förlängt barnbidrag enligt 2 kap. studiestödslagen (1973:349) eller studiehjälp enligt 3 kap. samma lag. Studier som omfattar kortare tid än åtta veckor eller deltidsstudier medför dock inte rätt till bidrag. Detsamma gäller studier för vilka barnet uppbär återbetalningspliktiga studiemedel oberoende av föräldrarnas ekonomi enligt 3 kap. 12 § tredje stycket studiestödslagen.

Bidrag efter det att barnet fyllt 18 år lämnas endast om barnet varaktigt bor tillsammans med adoptivföräldern eller någon som var vårdnadshavare för barnet när det fyllde 18 år. Sådant bidrag söks och uppbärs av den som sålunda sammanbor med barnet.

4 § Bidrag enligt denna lag lämnas inte om barnet har ingått äktenskap.

5 § Det särskilda bidraget utgör för år räknat fyrtioen procent av det basbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring har fastställts för året. För det bidrag som avser januari månad tillämpas dock det basbelopp som gällde för det föregående året.

Skall även utgå bidragsförskott enligt lagen (1964:143) om bidragsförskott eller förlängt bidragsförskott enligt lagen (1984:000) om förlängt bidragsförskott för studerande eller är barnet berättigat till barnpension enligt 8 kap. 5 § lagen om allmän försäkring, utgör dock det särskilda bidraget trettioen procent av det basbelopp som anges i första stycket.

6 § Försäkringskassan skall dra in bidraget om förutsättningarna för det inte längre föreligger. Särskilt beslut behövs dock inte när bidraget skall upphöra på grund av att barnet uppnår viss ålder eller har avlidit. Försäkringskassan skall även sätta ned bidraget när bestämmelserna i denna lag föranleder det.

Beslut om indragning eller nedsättning av bidraget skall skriftligen delges vårdnadshavaren, särskilt förordnad förmyndare för barnet och den som annars uppbär bidraget.

7 § I övrigt gäller i tillämpliga delar i fråga om det särskilda bidraget vad som föreskrivs om bidragsförskott i 5 och 6 §§, 7 § andra stycket, 8–10 §§, 11 § andra stycket, 12–14 §§ samt 19–24 §§ lagen (1964:143) om bidragsförskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985 och tillämpas i fråga om barn som är födda år 1967 eller senare.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

6 §

Barnpension utgör för år räknat tjugosex procent av basbeloppet. Barnpension skall dock alltid utgå med sådant belopp att pensionen, i förening med pensionsförmåner, som enligt bestämmelserna i andra stycket skall beaktas, utgör.

1. för barn, vars båda föräldrar avlidit, trettioen procent av basbeloppet efter envar av föräldrarna,

2. för barn, som samtidigt uppbär bidragsförskott enligt lagen (1964:143) om bidragsförskott, trettioen procent av basbeloppet samt

2. för barn, som samtidigt uppbär bidragsförskott enligt lagen (1964:143) om bidragsförskott *eller bidrag enligt lagen (1984:000) om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn*, trettioen procent av basbeloppet, samt

3. för barn, som i annat fall uppbär barnpension efter en av föräldrarna, fyrtioen procent av basbeloppet.

Vid tillämpning av bestämmelserna i föregående stycke beaktas barnet tillkommande tilläggspension i form av barnpension samt, i fall som avses i punkt 3, folkpension i form av änkepension, vilken utgår till kvinna som är moder till barnet eller varit gift med barnets fader eller har eller har haft barn med denne, under förutsättning att barnet och kvinnan stadigvarande sammanbo. Äro flera barn berättigade till barnpension fördelas vid avräkning änkepensionen lika mellan barnen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

4 Förslag till Lag om ändring i lagen (1964:143) om bidragsförskott

Härigenom föreskrivs att 1 och 4 §§ lagen (1964:143) om bidragsförskott¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som föreskrivs i denna lag lämnas bidragsförskott av allmänna medel till barn som är bosatt här i landet. Är barnet inte svensk medborgare, tillämpas dock lagen endast om också barnets vårdnadshavare är bosatt här i landet och antingen denne eller barnet vistas här sedan minst sex månader.

Om ingen av föräldrarna eller endast en av dem har vårdnaden om barnet, lämnas bidragsförskott i förhållande till förälder som inte har vårdnaden, såvida denne inte varaktigt bor tillsammans med barnet. Om båda föräldrarna har vårdnaden om barnet gemensamt men barnet varaktigt bor tillsammans med endast en av dem, lämnas bidragsförskott i förhållande till den andra föräldern.

Förälder i förhållande till vilken bidragsförskott lämnas enligt andra stycket kallas i lagen underhållsskyldig. Vad som sägs i lagen om vårdnadshavare gäller, i fall då barnet står under båda föräldrarnas vårdnad, den av föräldrarna som varaktigt bor tillsammans med barnet.

4 §³

Bidragsförskott utgör för år räknat fyrtioen procent av det basbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring har fastställts för året. För det bidragsförskott som avser januari månad tillämpas dock det basbelopp som gällde för det föregående året.

Skall bidragsförskott utgå i förhållande till såväl fader som moder eller är barnet berättigat till barnpension enligt 8 kap. 5 § lagen om allmän försäkring, utgör dock bidragsförskottet trettioen procent av det basbelopp som anges i första stycket, i

Förelagen lydelse

1 §²

I enlighet med vad som föreskrivs i denna lag lämnas bidragsförskott av allmänna medel till barn som är bosatt här i landet. Är barnet inte svensk medborgare, tillämpas dock lagen endast om också barnets vårdnadshavare är bosatt här i landet och antingen denne eller barnet vistas här sedan minst sex månader. *Ett barn som lämnar Sverige skall fortfarande anses bosatt här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst ett år. Medföljande barn till den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning, skall under utsändningstiden anses bosatta i Sverige.*

Skall bidragsförskott utgå i förhållande till såväl fader som moder eller är barnet berättigat till barnpension enligt 8 kap. 5 § lagen om allmän försäkring *eller till bidrag enligt lagen (1984:000) om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn*, utgör dock bi-

¹ Lagen omtryckt 1976:277

² Senaste lydelse 1978:858

³ Senaste lydelse 1981:1189.

Nuvarande lydelse

förre fallet i förhållande till varje underhållsskyldig.

Föreslagen lydelse

dragsförskottet trettioen procent av det basbelopp som anges i första stycket, i *det förstnämnda* fallet i förhållande till varje underhållsskyldig.

Föreligger grundad anledning antaga att fastställt underhållsbidrag betalas i vederbörlig ordning, utgör bidragsförskottet skillnaden mellan förskottsbelopp enligt första eller andra stycket samt underhållsbidragets belopp.

Om det underhållsbidrag som har blivit fastställt uppenbarligen understiger vad den underhållsskyldige bör erlægga i bidrag, lämnas inte bidragsförskott enligt första eller andra stycket med högre belopp än underhållsbidraget. I fall som avses i tredje stycket lämnas inget bidragsförskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

5 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag**

Häri genom föreskrivs att 2 b och 11 §§ lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 b §²

Med de barn som berättigar till flerbarnstillägg enligt 2 a § skall jämföras barn som fyllt 16 år, men i övrigt uppfyller kraven för barnbidrag enligt denna lag, och som bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag enligt 2 kap. studiestödslagen (1973:349) eller studiehjälp enligt 3 kap. samma lag.

Som barn enligt första stycket räknas studerande från och med kvartalet varunder barnet börjar studera och längst till och med det andra kvartalet det år under vilket den studerande fyller 20 år. Den studerande skall stadigvarande sammanbo med den bidragsökande för att berättiga till flerbarnstillägg.

Studerande som deltar i undervisning som omfattar kortare tid än åtta veckor eller deltidsundervisning inräknas ej i barnantalet. Detsamma gäller studerande som uppbär återbetalningspliktiga studiemedel oberoende av föräldrarnas ekonomi enligt 3 kap. 12 § *andra stycket* 3 studiestödslagen (1973:349) eller som är gifta.

Studerande som deltar i undervisning som omfattar kortare tid än åtta veckor eller deltidsundervisning inräknas ej i barnantalet. Detsamma gäller studerande som uppbär återbetalningspliktiga studiemedel oberoende av föräldrarnas ekonomi enligt 3 kap. 12 § *tredje stycket* studiestödslagen (1973:349) eller som är gifta.

Den som önskar uppbära flerbarnstillägg med stöd av bestämmelserna i denna paragraf skall anmäla detta till den allmänna försäkringskassan.

11 §³

Barnbidrag utbetalas *kvartalsvis* genom riks försäkringsverket. Det

Barnbidrag utbetalas *månadsvis* genom riks försäkringsverket. Det

¹ Lagen omtryckt 1973:449

² Senaste lydelse 1983:336

³ Senaste lydelse 1983:193

Nuvarande lydelse

kvartalsbelopp som skall utbetalas i barnbidrag eller flerbarnstillägg avrundas till närmast högre hela kronantal. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om sättet och tiden för utbetalningen.

Har barnbidrag ej utbetalats före utgången av året näst efter det, till vilket bidraget hänförs sig, föreligger ej längre rätt till bidraget, såvida ej den bidragsberättigade inom nämnda tid hos allmän försäkringskassa gjort gällande rätt till bidraget.

Har barnbidraget ej lyfts före utgången av året näst efter det, under vilket bidraget förfallit till betalning, skall bidraget vara förverkat.

Bestämmelsen i 20 kap. 2 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring om förordnande till dess slutligt beslut kan fattas gäller även i ärenden enligt denna lag.

Föreslagen lydelse

månadsbelopp som skall utbetalas i barnbidrag eller flerbarnstillägg avrundas till närmast högre hela kronantal. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om sättet och tiden för utbetalningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

6 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag**

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag, i den lydelse paragrafen erhållit genom lagen (1984:553) om ändring i nämnda lag, samt ikraftträdandebestämmelsen till ändringslagen skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 4 800 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag skall utgå jämväl för här i riket bosatt barn, som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket eller ock barnet eller endera av dess föräldrar sedan minst sex månader vistas i riket.

Ett barn som lämnar Sverige skall fortfarande anses vara bosatt här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst ett år. Medföljande barn till den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning, skall under utsändningstiden anses bosatta i Sverige. Medföljande barn till en svensk missionär eller präst, som i annat fall är anställd i utlandet, skall fortfarande

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

*de anses bosatta här, om utlandsvis-
telsen är avsedd att vara längst tre
år.*

Denna lag¹ träder i kraft den
1 januari 1985.

Denna lag¹ träder i kraft den
1 januari 1985. *Det som föreskrivs i
1 § tredje stycket skall dock gälla
endast för dem som lämnar Sverige
efter ikraftträdandet.*

¹ 1984:553.

Bilaga 2

I reservation nr 1 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag, i den lydelse paragrafen erhållit genom lagen (1984:553) om ändring i nämnda lag, samt ikraftträdandebestämmelsen till ändringslagen skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Reservanternas förslag

1 §

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 4 800 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag skall utgå jämväl för här i riket bosatt barn, som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket eller ock barnet eller endera av dess föräldrar sedan minst sex månader vistas i riket.

Et barn som lämnar Sverige skall fortfarande anses vara bosatt här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst ett år. Medföljande barn till den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning, skall under utsändningstiden anses bosatta i Sverige. Medföljande barn till den som är anställd av svenska kyrkan, ett svenskt trossamfund eller till sådant samfund knutet organ eller av en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet skall fortfarande anses bosatta här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst tre år.

Denna lag¹ träder i kraft den 1 januari 1985.

Denna lag¹ träder i kraft den 1 januari 1985. Det som föreskrivs i 1 § tredje stycket skall dock gälla endast för dem som lämnar Sverige efter ikraftträdandet.

¹ 1984:553.

Bilaga 3

I reservation nr 2 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1984:553) om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag**

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag, i den lydelse paragrafen erhållit genom lagen (1984:553) om ändring i nämnda lag, samt ikraftträdandebestämmelsen till ändringslagen skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Reservantens förslag***1 §**

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 4 800 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag skall utgå jämväl för här i riket bosatt barn, som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket eller ock barnet eller endera av dess föräldrar sedan minst sex månader vistas i riket.

Ett barn som lämnar Sverige skall fortfarande anses vara bosatt här, om utlandsvistelsen är avsedd att vara längst ett år. Medföljande barn till den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning, skall under utsändningstiden anses bosatta i Sverige. Det senare gäller även medföljande barn till den som är anställd av svenska kyrkan, ett svenskt trossamfund eller till sådant samfund knutet organ eller av en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet.

Denna lag¹ träder i kraft den 1 januari 1985.

Denna lag¹ träder i kraft den 1 januari 1985. Det som föreskrivs i 1 § tredje stycket första meningen skall dock gälla endast för dem som lämnar Sverige efter ikraftträdandet.

¹ 1984:553.